

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Commvnie Onder Eene Ghedaente Alleen Wort Bevesticht Vyt De H. Schriftvre, Ende eyghen gront-reghelen der Calvinisten

Hazart, Cornelius

Antwerpen, 1670

V. Capittel. Het voorgaende wort bevesticht met de ghewoonte van de Apostelen, ende eerste Christenen.

urn:nbn:de:hbz:466:1-34114

V. CAPITTEL.

Het voorgaende wort bevestigt met
de ghewoonte van de Apostelen,
ende eerste Christenen.

V ^v 42. ende 46. lesen in de handelinghen der Apostelen ^{cap. 2.} dat de eerste Christenen ten tijde van de Apostelen volherbende waeren in de breakinghe des broodts, wederom / dat-se van huys tot huys broodt braken, en saemen aten met verheuginghe ende eenvoudighet des herten. De Sectarissen bekenen dat hier door het breken des broodts, verstaen wordt de **H. Communie**: Dit bekent Luther *Serm. de Euchar.* Calvin *lib. 4. Instit. cap. 27. §. 35.* Kemnitius *de Cena Domini*, Jae den Dordrechtschen Bijbel self in de aenmerkinghen op dese schrijftuer-plaetse Num. 90. bekent dat dit kan verstaen worden van 't **H. Avontmael**.

Hooft nu wat'er staet *Ahor. 20. v. 7.* Op den eersten dagh der weke, seght de Schrijfture / sijn de Discipelen saemen ghekomen om broodt te breken. Dat is seght den Dordrechtschen Bijbel Num. 16. om het avontmaal der Heeren te houden.

Hier hebben wy dan de ronde bekentnisse van onse eyghen parijse dat op dese dyp voorgaende schrijftuer-plaetsen gesproken wort van de **H. Communie**.

Hier op maeck ick nu dit argument: De Sectarissen leeren dat-men in de gheloofs-stucken niet en moet aen-nemen als het ghene uydruchelich staet in de Schrijfture / hier / op dese dyp schrijftuer-plaetsen / daer / volghens haere eyghen bekentnisse gehandelt wort van de Communie der eerste Christenen ende Discipelen / en staet niet uydruchelich

dat men in die Communie aen de Christenen den Kelck heeft ghegheben / maer wort alleen ghewach
ghemaect van het breken des broodts, ergo de Sec-
tarissen / volghens hunnen gront-reghel / en mo-
ghen niet ghelooben dat men in die hoozsepde
Communien den Kelck gaf / soo gaf men dan daer
ghelijck de woorden van de Schiztuere opentlijck
worden / niet meer als eene ghedaente / te weten /
het broodts.

Voorders: Dese Communien onder eene ghe-
daente / gheschiedden ofte in de teghenwoordig-
heyt van de Apostelen selbe / ofte van de Disci-
pelen Christi; wie kan dan de Communie der Ca-
lvinisten onder eene ghedaente berispen / aenghe-
ken dat se van de Apostelen selbe hooz goet ghe-
bruyt / ende van de eerste Christenen ghepleeght

is. Maet ons hoozen / hoe de Calvinisten naemelijck /
wien sagh willen ontgaen.

Spiegghen hooz eerst: Wy berwerpen dit ghe-
volgh: het Sacrament wordt ghenoemt brekinghe
des broots, ergo het is bedient gheweest onder eene
ghedaente.

Ik antwoorde / dat de Calvinisten dit ghevolgh
niet en kunnen berwerpen ten zy dat se affweiren
van hooznaemsten / sae bykans eenighen gront-re-
gel daer haere Secte op ghebouwt is / te weten /
dat men in gheloofs-stucken niets aen-nemen en
magh / als 't ghene updruckelijck staet in de
Schiztuere; hier en staet niet updruckelijck dat
men den Kelck heeft ghegheben / volghet dan dat
se niet ghelooben en moghen dat men hem gheghe-
ben heeft / oversulx en moghen de Calvinisten het
hoozsepde ghevolgh niet berwerpen / maer / vol-
ghens haere leere / dit volghende argument staet soo
vast als eenen muur:

De Schiztuere / sprekende van de Communie
der eerste Christenen / seght niet klaere woordē dat
men het broodt brack, ende en spreekt niet een en-
kel woort van den Kelck / ergo die Communien van
d'eerste

d'eerste Christenen / wterden beoefent alleen onder de ghebaente van bzoot / ende niet onder de gebaente van wijn.

't is / segghen sy ten tweeden / eene seer ghebruyckelijcke maniere van spreken / dooz broodt te verstaen alderley boetsel in het ghemeen / soo spijst als drinck / ende dooz bzoodt eten of bzen / te be-rekenen maeltijt houden / daer men eet / ende salmen dyluict.

Andrwoorde: Ick befinde dat de Schysuere tot neghen-en-twintigh mael toe / dese maniere van spreken ghebruyckt / ende dooz broodt eten, verstaet maeltijden houden, maer hier uyt en volght niet / dat dit hier mede soo moet verstaen worden.

De eerste reden is / om dat men hier spreekt van broodt te breken, 't welck eene heele andere maniere van spreken is in de Schysuere / als te segghen broodt te eten: Want ick befinde dat de Schysuere tot vyfthienmael toe spreekt van broodt te breken, ende elf mael wozt hier dooz berekent / het Abontmael houden / dymael het vermenighvuldighen bande bzooden dooz Mirakel / eens en is maer eenighe twyffelachtigheyt of het moet verstaen worden van enkel eten / ofte wel vande Communie / te weten / als Paulus gheseydt wort Act. 27. v. 38. bzoodt ghebroken te hebben op 't schip / 't welck oock treflijcke schijvers verstaen vande Communie: ten volght dan niet / de Schysuere op vele plaetsen dooz broodt eten, verstaet maeltijden houden, ergo sy verstaet dit oock dooz broodt breken.

De tweeden reden / waerom dat men dooz broodt breken op de boozghemelde schysuer-plaetsen niet verstaen en kan / drincken, is / om dat hier questie is van een gheloofs-stuck / 't welck soo niet en is van het houden der maeltijden: Want een van beyde moet gheloofst worden ter saligheyt / ofte dat men de Communie nootsakelijck onder twee ghebanten ontfanghen moet / ofte maer onder eene alleen de

Soteristen segghen dat men ghelooben moet dat de Communte nootfaekelijck onder beyde de ghedaenten moet bedient worden / soo is dit dan by eenen geloofs-stuck noodigh ter saligheyt. Maer men wil niet aen-nemen als een geloofs-stuck dat het updruckelijck staet in de Schrifstueren / ergo als de Schrifstueren / handelende vande Communie / alleenlijck ghewach maect van het broet / soen spreken se van gheenen druck / want die soude sy / als wesen een gheloofs-stuck / updruckelijck daer by gheboeght moeten hebben.

Hier op segghen de Calvinisten, dat de Schrifstueren dit op twee andere plaetsen / daer se het nutten des lichaems / boeght by het eten des lichaems / ghedaent heeft.

't is waer / maer hier upt beslypt ick wederom dat het by staet twee ghedaenten te nemen / ofte maer eene : want aenghesien dat de Schrifstueren op sommighe plaetsen het nutten des lichaems updruckelijck boeght neffens het nutten des lichaems / op andere plaetsen updruckelijck alleen spreken van het lichaem 't ontfanghen sonder den druck daer by te boeghen / 't is seker dat se hier mede te kennen gheeft dat men ofte beyde de ghedaenten ontfanghen mach / ofte maer eene / andersins waerom soude sy haere maniere van spreken veranderen / ende op d'eene plaetse spreken van twee / op de andere maer van eene ghedaente : want te segghen dat onder het breken des broodts noch verstaen wordt het gheben des wijns / en is niet anders als eene ydele verklaringhe die geenen gram en heeft in de Schrifstueren.

Indien semant my seght / die plaetsen daer de Schrifstueren maer eene ghedaente updrucht / moeten upgheluydt ende beklart worden door die plaetsen daer se van twee spreken : Ick segghe daer een / dit moest vande Calvinisten betweten worden.

Dat alle de schrifstuer-plaetsen die ick in dit eerste deel boogghestelt hebbe / blijck / dat er nocht eenigh ghe-

ghebodt Christi, noch sijnder Apostelen ghescreven is / dat de ghemeente de Communte onder t'wre ghedaenten ontfanghen moet / maer dat het by staet / hepde / ofte maer eene 't ontfanghen / volghet dan dat de Roomsche Kercke niet en strijt teghen en nigh ghebodt / ende niet en misdoet / wanneer is het slichhaem Christi, sonder den kelck / gheest aen de ghemeente : dit gae ick nu hoorder bewijzen uyt de eyghen leerdinghen / ende p'actijken van de Sectarisen.

TVVEEDE DEEL

*Bewijzen uyt de eyghen gront-regbelen
vande Sectarisen.*

I. CAPITTEL.

Bewijzen uyt Luther.

Ghelijck Luther in heel sijnen handel/ende in alle sijne stucken seer variabel ende ongheschiedich was / seggende heden / het ghene hy s'anderdaegs herriep/alsoo is hy oock gheweest in dit stuck : 't is eben wel de p'ijne weert eens te hooren wat sijn gevoelen geweest is / aengaende de Communte onder eene ghedaente.

1. In 't boeck 't welck hy noemt de Captivitate Babilonica seght hy: Sy en sondighen niet die maer eene ghedaente ghebruycken, om dat Christus niet gheboden en heeft dat-men d'eene of de andere ghebruycken sou, maar heeft dat ghelaten in den vrijen wil van een yeder, segghende: Soo dickwils als-ghe dit sult doen, doet het tot uwer ghedachtenisse.

2. In *serm. de Eucharistia* segt hy: Ick en hebbe niet ge-